«فصل پنجم»

نکات ادبی، دستوری، معنی و مفهوم

درس سیزدهم «ادبیات انقلاب»

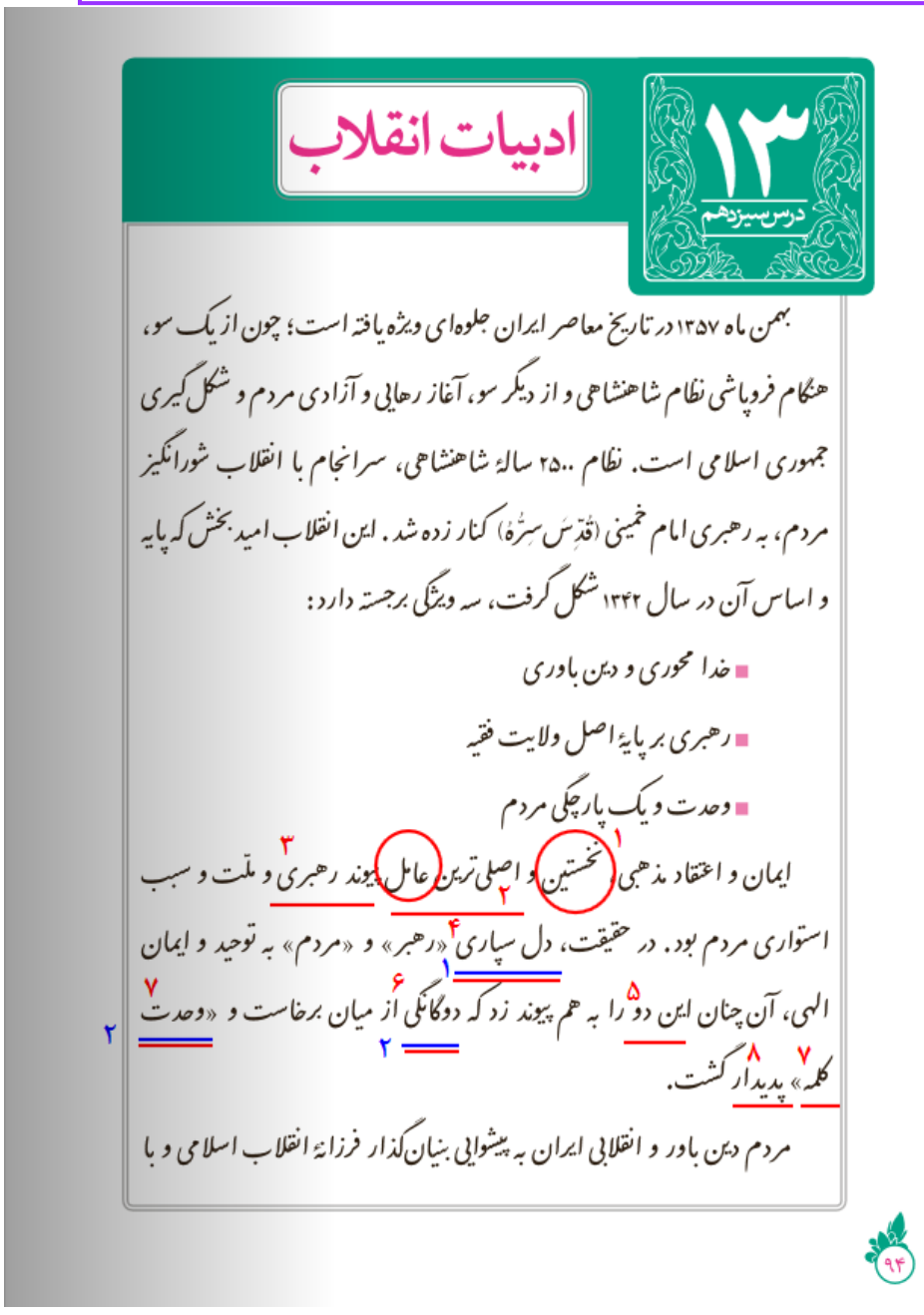

۱۳
درس سیزدهم

ادبیات انقلاب

بهمن ماه ۱۳۵۷ در تاریخ معاصر ایران جلوه‌ای ویژه یافته است؛ چون از یک سو، هنگام فروپاشی نظام شاهنشاهی و از دیگر سو، آغاز رهایی و آزادی مردم و شکل‌گیری جمهوری اسلامی است. نظام ۲۵۰۰ سالهٔ شاهنشاهی، سرانجام با انقلاب شورانگیز مردم، به رهبری امام خمینی (قُدِّسَ سِرُّهُ) کنار زده شد. این انقلاب امیدبخش که پایه و اساس آن در سال ۱۳۴۲ شکل گرفت، سه ویژگی برجسته دارد:

- خدا محوری و دین باوری
- رهبری بر پایهٔ اصل ولایت فقیه
- وحدت و یک پارچگی مردم

ایمان و اعتقاد مذهبی، نخستین و اصلی‌ترین عامل پیوند رهبری و ملّت و سبب استواری مردم بود. در حقیقت، دل سپاری «رهبر» و «مردم» به توحید و ایمان الهی، آن‌چنان این دو را به هم پیوند زد که دوگانگی از میان برخاست و «وحدت کلمه» پدیدار گشت.

مردم دین باور و انقلابی ایران به پیشوایی بنیان‌گذار فرزانهٔ انقلاب اسلامی و با

تکیه بر تعالیم الهی، سه اصل اساسی «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» را از همان آغاز به عنوان هدف اصلی قیام خود به جهانیان اعلام کردند.

چیزی که بر درخشش این انقلاب می‌افزاید، بهره‌گیری از تعالیم اسلامی و ارزش‌های فرهنگ ایرانی است؛ زیرا باطن هر ایرانی همواره ریشه در دو سرچشمهٔ زایا دارد؛ یعنی «دین» و «فرهنگ» و همین دو است که او را پاینده و استوار می‌دارد.

ادبیات انقلاب، انقلاب ادبیات

ادبیات به یاری ابزارها و عوامل گوناگون پدید می‌آید. نخستین ابزار[۹] پیدایش ادبیات، زبان[۱۰] است. زبان، عامل[۱۱] انسجام و وحدت همهٔ اقوام یک سرزمین است.

زبان هر جامعه در هر دوره‌ای، نمایندهٔ فکر و فرهنگ همان روزگار است. بهترین راه برای آشنایی با اندیشه‌ها و باورهای هر جامعه، روی آوردن به ادبیات آن جامعه است و مقصود از ادبیات، همهٔ آثار نظم و نثری است که آیینهٔ فرهنگ و اندیشهٔ یک جامعه است؛ به عبارت دیگر «ادبیات، بیان حال یک جامعه است.»

وقتی شما به یک اثر ادبی مانند شاهنامه، گلستان و مثنوی مولوی رو می‌کنید، چهرهٔ انسان‌های آن جامعه و رفتار و منش اجتماعی اشخاص را پیش چشم خود دارید. اصولاً کلید شناخت هر ملّتی، ادبیات آن ملّت است.

پس از واقعهٔ عظیم انقلاب اسلامی، بسیاری از بنیادهای فکری، فرهنگی و معیارهای ارزشی و اخلاقی جامعهٔ ایران دگرگون شد. این انقلاب دینی و فرهنگی در آثار نویسندگان پس از انقلاب اسلامی نیز جلوه‌گر شد.

انقلاب اسلامی، درهای تازه‌ای به روی ادبیات گشود و واژه‌ها و ترکیب‌هایی مانند: «استقلال، اسلام، قیام، شهادت، ایثار، شرافت، کرامت، مبارزه، تعهد، مردانگی، ایستادگی، ستم‌ستیزی، جانبازی، رزمندگی، بسیج، ولایت، شهید، برابری، برادری، حماسه، عدالت، رشادت و ...» را با نگرشی جدید، در زبان مردم رواج و گسترش داد.

در ادبیات انقلاب به آزاداندیشی توجه شد و فضیلت‌هایی مانند همدلی و صفا، ایثار، مقاومت و مبارزه در برابر ظالمان و روحیهٔ جوانمردی و پهلوانی، پدیدار گشت.

بر پایهٔ آنچه گفته شد، ادبیات انقلاب، انقلابی است که در درونمایه و محتوای آثار و افکار پدید آمده است و عشق و شور و رادمردی و دین‌باوری و ایثار در آن موج می‌زند. ادبیات انقلاب، آیینهٔ انقلاب است و گنجینه‌ای است که آرمان‌های انقلاب اسلامی را در خود جای داده است.

درآمدی بر ادبیات داستانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، (با کاهش و تلخیص)

معنی برخی جمله های دشوار:

_ایمان و اعتقاد مذهبی، نخستین و اصلی ترین عامل پیوند رهبری و ملت و سبب استواری مردم بود. در حقیقت، دل سپاری «رهبر»و «مردم» به توحید و ایمان الهی، ان چنان این دو را بهم پیوند می دهد که دو گانگی از میان برخاست و وحدت کلمه پدیدار گشت.

معنی: اختلاف و تفرقه از میان رفت و یکپارچگی و اتحاد آشکار شد.

_ادبیات به یاری ابزرا ها و عوامل گوناگون پدید آمد. نخستین ابزار پیدایش ادبیات زبان است. زبان عامل انسجام و وحدت همه اقوام یک سرزمین است.

معنی: ادبیات به کمک وسیله ها و عوامل مختلفی بوجود می آید. اولین وسیله بوجود آمدن ادبیات، زبان است. زبان سبب یکپارچکی و استواری و اتحاد همه گروه ها و طایفه های یک کشور است.

_ادبیات انقلاب،همانند آیینه است و گنجینه ایست که آرمان های انقلاب اسلامی را در خود جای داده است.

معنی: ادبیات انقلاب همانند آیینه ای است که انقلاب را در خود منعکس می کند و مثل گنجینه ایست که آرزو ها و امید های انقلاب را در خود قرار داده است.

نکته های ادبی: (رنگ آبی)

۱. دل سپاری: کنایه از علاقه مندی
۲. دو گانگی و وحدت : تضاد
۳. ادبیات انقلاب به آیینه انقلاب تشبیه شده است

نکته های دستوری: (رنگ قرمز)

۱. نخستین عامل: ترکیب وصفی
۲. اصلی ترین عامل: ترکیب وصفی
۳. پیوند رهبری: ترکیب اضافی

٤. دل سپاری : نهاد
٥. این دو : مفعول
٦. دو گانگی : نهاد
٧. وحدت کلمه : گروه نهادی
٨. پدیدار : مسند
٩. نخستین ابزار: ترکیب وصفی
١٠. زبان: نهاد
١١. عامل: مسند
١٢. ادبیات انقلاب: گروه نهادی
١٣. آیینه انقلاب : گروه مسندی
١٤. گنجینه: مسند
١٥. آرمان های انقلاب اسلامی: گروه مفعولی (آرمان : هسته / انقلاب: وابسته پسین مضاف الیه / اسلامی : وابسته پسین ، صفت بیانی)

لغات مهم:

١. معاصر: هم دوره ما
٢. جلوه : ظاهر ، پیدایی
٣. فروپاشی: متلاشی شدن و از بین رفتن
٤. دل سپاری: عاشق شدن ، علاقه مندی
٥. دو گانگی: اختلاف و تفرقه
٦. پدیدار : آشکار
٧. پیشوا: رهبر
٨. بنیان گذار: موسس ،پایه گذار
٩. فرزانه : خردمند، دانا
١٠. تعالیم: جمع تعلیم ، آموزش
١١. زایا : زاینده ، خلاق ، آفریننده
١٢. عوامل: عامل ها ، اجرا کنندگان
١٣. عامل انسجام: سبب یکپارچگی
١٤. باور : اعتقاد

مولیان_فروغ دانش

۱۵. مقصود: هدف ، آرزو

۱۶. منش : خوی و عادت

۱۷. واقعه عظیم : حادثه بزرگ

۱۸. معیار: اندازه ، وسیله ای که با آن چیزی را می سنجند

۱۹. ایثار: دیگری را بر خود رترجیح دادن

۲۰. قیام : به پا خاستن ، برخاستن

۲۱. شرافت: بزرگ منشی و بزرگوار

۲۲. کرامت: جوانمردی ، بزرگواری

۲۳. تعهد: به عهده گرفتن ، پیمان بستن

۲۴. مردانگی : جوانمردی

۲۵. ولایت : سرپرستی، رهبری

۲۶. بسیج :آمادگی

۲۷. رشادت: دلیری

۲۸. حماسه : دلیری و شجاعت

۲۹. نگرش: دیدگاه ، نظر

۳۰. رواج: رونق

۳۱. فضیلت: برتری ، ارزش های اخلاقی

۳۲. همدلی : هم فکری ، یکدلی

۳۳. صفا: پاکی ، پاک دلی

۳۴. درونمایه : محتوا ، شامل ،حاوی

۳۵. رادمردی : جوان مردی

۳۶. گنجینه: مجموعه ای از چیز های ارزشمند

۳۷. آرمان : امید

۳۸. تخلیص: خلاصه کردن ، چکیده ، کوتاه کردن

پاسخ خودارزیابی:

۱_سه ویژگي انقلاب اسلامي را بيان كنيد؟

.۱خدامحوری و دین باوری ۲.رهبری برپایه اصل ولایت فقیه ۳.وحدت ویکپارچگی مردم

هنرآموزان_فروغ دانش

۲_مقصوداز عبارت انقلاب اسلامي تولدي ديگر چيست؟

پس از پیروزی انقلاب اسلامی بسیاری از بنیادهای فکری، فرهنگی ومعیارهای ارزشی واخلاقی دگرگون شد.

۳_ به نظر شما چرا آثار فرهنگي، آيين احوال وافكار جامعه است؟

زیرا زبان هر دوره ای پایه ی باورها ارزش های دینی واخلاقی وبه طور کلی بربنیاد فرهنگ حاکم بر آن زمان سامان می یابد

پاسخ فعالیت های نوشتاری:

۱_ از میان گروه کلمات مهم املایی دو نمونه برای هر یک از ترکیب های اضافی و وصفی بنویسید.

۱. عامل انسجام (اضافی
۲. هدف اصلی (وصفی)
۳. روحیه جوانمردی (اضافی)
٤. نخستین عامل (وصفی)

۲_ مفرد واژه های زیر را بنویسید سپس ان ها را با نشانه های جمع فارسی «ان» یا «ها» جمع ببندید .

۱. عوامل: عامل ، عاملان
۲. مفاهیم: مفهوم ؛ مفهوم ها
۳. آثار: اثر، اثر ها
٤. افکار: فکر، فکر ها
٥. فضائل: فضیلت، فضیلت ها
٦. علما: عالم، عالمان

۳_ در هر یک از گروه های اسمی زیر وابسته را مشخص کنید و نوع هر یک را بنویسید .

۱. نخستین عامل مهم : نخستین صفت شمارشی / عامل: هسته / مهم : صفت بیانی /
۲. صبح صادق : صبح : هسته / صادق : صفت بیانی /
۳. این انقلاب امید بخش : این : صفت اشاره / انقلاب: هسته / امید بخش : صفت بیانی /
٤. یک اثر ادبی : یک : صفت شمارشی / اثر: هسته / ادبی: صفت بیانی
٥. همان ملت غیور : همان : صفت اشاره / ملت : هسته / غیور: صفت بیانی

۴_ از متن درس هفتم دو کنایه بیابید و مفهوم آن را نیز بنویسید .

۱. حصار خانواده را فروبریزد : کنایه از اینکه ان را نابود کند

۲. فضایی طوفان خیز و پر گل و لای : کنایه از جای زشت و آلودگی

۳. مریدان از پی او میرفتند : کنایه از به دنبال کسی رفتن

٤. دامنش بگرفت: کنایه از خواهش و التماس کردن

مقولیان_فروغ دانش